

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 452/2012-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť L. K., T., zastúpeného A., s. r. o., vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaniach vedených Krajským súdom v Trenčíne pod sp. zn. 13 S 21/2011 a Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 5 Sžf 65/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť L. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. septembra 2012 doručená sťažnosť L. K., T. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaniach vedených Krajským súdom v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 13 S 21/2011 a Najvyšším

súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 5 Sžf 65/2011. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 19. septembra 2012.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ 18. januára 2011 doručil Daňovému úradu T. (ďalej len „daňový úrad“) list označený ako „*Námietka premlčania voči právu vybrať a vymáhať daňový nedoplatok*“. Námietka sa opierala o skutočnosť, že do uvedeného dňa nebol daňovým úradom ako správcom dane vykonaný žiaden úkon smerujúci k vybratiu, zabezpečeniu alebo vymáhaniu daňového nedoplatku podľa § 69 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správe daní“) v znení účinnom do 31. augusta 2007 v nadväznosti na ustanovenie § 110g ods. 6, a preto nemohlo dôjsť k obnoveniu plynutia premlčacej doby. Sťažovateľov daňový nedoplatok vyplývajúci z troch exekučných titulov v celkovej výške 241 305,17 € sa preto premlčal. K vykonaniu posledných úkonov na vyberanie daňového nedoplatku došlo v prípade prvého platobného výmeru v októbri 2004, v prípade druhého výmeru v júli 2004 a napokon v treťom prípade taktiež v júli 2004. Keďže vo všetkých troch prípadoch 31. decembra 2010 uplynulo už šesť rokov od skončenia kalendárneho roka, v ktorom bol sťažovateľ ako daňový dlžník upovedomený o úkone vykonanom na zabezpečenie daňového nedoplatku, právo vybrať daňové nedoplatky vyplývajúce z platobných výmerov sa premlčalo. Dňa 1. februára 2011 bol sťažovateľovi doručený list daňového úradu sp. zn. 645/231/6070/11/Skv z 26. januára 2011, v ktorom mu bolo oznámené, že jeho námietka premlčania nebola vznesená dôvodne. Podľa názoru daňového úradu výzvou sp. zn. 645/230/20267/07Sýk z 20. marca 2007 doručenou sťažovateľovi 23. marca 2007 došlo k vykonaniu úkonu smerujúcemu k vybratiu a vymáhaniu predmetného daňového nedoplatku, čím došlo k prerušeniu a následnému opätovnému plynutiu premlčacej doby po ukončení kalendárneho roka, v ktorom bol daňový dlžník o tomto úkone upovedomený. Podľa názoru sťažovateľa však výzvu z 20. marca 2007 nie je možné považovať za úkon vykonaný na vyberanie dane v zmysle § 58a ods. 2 zákona o správne daní v znení účinnom do 31. augusta 2007, lebo táto listina neobsahuje zákonom ustanovenú náležitosť, podľa ktorej daňový subjekt má byť upovedomený o následkoch nezaplatenia alebo neodvedenia dane. Výzva preto nie je správnym aktom v zmysle citovaného ustanovenia a nemohla spôsobiť opätovné začatie

plynutia premlčacej doby. Na základe uvedenej argumentácie podal sťažovateľ žalobu, pričom rozsudkom krajského súdu č. k. 13 S 21/2011-61 zo 16. augusta 2011 bola žaloba o preskúmanie zákonnosti oznámenia daňového úradu sp. zn. 645/231/6070/11/Skv z 26. novembra 2010 (správne má byť 26. januára 2011, pozn.) zamietnutá.

Podľa názoru krajského súdu námietka premlčania nebola vznesená dôvodne. Výzvu z 20. marca 2007 neobsahujúcu poučenie o následkoch nezaplatenia alebo neodvedenia dane bolo možné považovať za úkon na vyberanie, zabezpečenie a vymáhanie daňového nedoplatku. Preto lehota premlčania začala plynúť znovu po skončení kalendárneho roku, v ktorom bol sťažovateľ výzvou z 20. marca 2007 upovedomený na zaplatenie v náhradnej lehote 15 dní. Rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 65/2011 z 19. júla 2012 bol rozsudok krajského súdu potvrdený. Rozsudok najvyššieho súdu bol sťažovateľovi doručený 23. augusta 2012. Podľa názoru najvyššieho súdu na absenciu zákonnej náležitosti výzvy z 20. marca 2007 (poučenie o následkoch nezaplatenia alebo neodvedenia dane) by odvolací správny orgán nesporne prihliadol, ak by sťažovateľ podal proti výzve námietky, čo sa však nestalo.

Podľa názoru sťažovateľa treba výzvu z 20. marca 2007 považovať za neplatnú a nie je možné ju brať ako úkon vykonaný na vyberanie dane, pretože neobsahuje stanovenú náležitosť, a to upovedomenie o následkoch nezaplatenia alebo neodvedenia dane. Nejde o správny akt, ktorý by bol v súlade s ustanovením § 58a zákona o správe daní v znení účinnom do 31. augusta 2007. Právny názor vyjadrený všeobecnými súdmi znamená vlastne výrazné oslabenie právnej istoty jednotlivca, pretože podľa takéhoto výkladu akýkoľvek právny úkon vykonaný v rozpore so zákonom by mal právne následky bez ohľadu na nedodržanie zákonných náležitostí. Pokiaľ najvyšší súd uvádza, že sťažovateľ nepodal námietky proti výzve, v dôsledku čoho sa táto mala stať právoplatnou, tu sťažovateľ poukazuje na to, že proti listine označenej ako výzva, keďže nešlo o výzvu podľa § 58a ods. 1 zákona o správne daní v znení účinnom do 31. augusta 2007, ale o iný akt správneho orgánu, zákon vznesenie námietky nepripúšťa. Okrem toho akýkoľvek úkon v tomto smere by bol pre sťažovateľa, v ktorého záujme je premlčanie nároku, bez právneho významu.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaniach vedených krajským súdom pod sp. zn. 13 S 21/2011 a najvyšším súdom pod sp. zn. 5 Sžf 65/2011 s tým, aby boli rozsudky krajského súdu zo 16. augusta 2011 a najvyššieho súdu z 19. júla 2012 zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Domáha sa aj náhrady trov konania.

II.

Z výzvy daňového úradu sp. zn. 645/230/20267/07/Sýk z 20. marca 2007 doručenej sťažovateľovi podľa rukou písanej poznámky 23. marca 2007 vyplýva, že daňový úrad podľa § 58a ods. 1 zákona o správe daní vyzval sťažovateľa, aby v náhradnej lehote 15 dní odo dňa doručenia výzvy zaplatil svoje daňové dlhy vyplývajúce z viacerých konkrétne označených platobných výmerov. Podľa poučenia možno proti výzve podľa § 58a ods. 1 zákona o správe daní podať námietku písomne alebo ústne do zápisnice do 15 dní od jej doručenia s tým, že podanie námietky nemá odkladný účinok.

Z oznámenia daňového úradu sp. zn. 645/231/6070/11/Skv z 26. januára 2011 adresovaného sťažovateľovi vyplýva, že námietka premlčania zo 14. januára 2011 doručená 18. januára 2011 nebola vznesená dôvodne, keďže daňový úrad vykonal úkon smerujúci na vybratie dane (výzva sp. zn. 645/230/20267/07/Sýk z 20. marca 2007), čím sa plynutie premlčacej lehoty prerušilo a táto začala plynúť znova po ukončení kalendárneho roku, v ktorom bol daňový dlžník o tomto úkone upovedomený.

Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 65/2011 z 19. júla 2012, ktorý podľa doložky právoplatnosti nadobudol právoplatnosť 23. augusta 2012, vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok krajského súdu č. k. 13 S 21/2011-61 zo 16. augusta 2011. Podľa názoru najvyššieho súdu absencia upovedomenia daňového subjektu o následkoch nezaplatenia alebo neodvedenia dane vo výzve, ktoré je správca dane vo výzve povinný uviesť, je skutočne vadou, na ktorú by nesporne prihliadol odvolací správny orgán v rámci námietok podaných proti takejto výzve. Sťažovateľ však proti predmetnej výzve námietky nepodal, v dôsledku čoho sa táto stala právoplatnou. V takom prípade, hoci rozhodnutie

(v danej veci výzva) nespĺňa všetky zákonom predpísané formálne náležitosti, ak bolo vydané správnym orgánom, ktorý bol na jeho vydanie vecne aj funkčne príslušný, a toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, nie je možné na takúto vadu prihliadať, a to ani na námietku, ani ex offo. Keďže sťažovateľ proti výzve námietky nepodal, nie je už v právomoci súdu na túto vadu výzvy v zmysle § 58a zákona o správe daní prihliadnúť v konaní, predmetom ktorého je preskúmanie oznámenia o nevyhovení námietke premlčania. Bolo predovšetkým v kompetencii a záujme sťažovateľa podať proti predmetnej výzve námietky a v rámci nich namietat' aj absenciu upovedomenia o následkoch nezaplatenia alebo neodvedenia dane. Sťažovateľ však zostal nečinný, zrejme si neuvedomujúc, že nesplnením daňových povinností, ignorovaním platobných výmerov a výziev môže dôjsť k exekúcii jeho nehnuteľného majetku. Zo spisu totiž vyplýva, že sťažovateľ začal reagovať na úkony správcu dane až po začatí daňového exekučného konania, keď sú už možnosti zákonnej obrany daňového dlžníka značne obmedzené. Treba dať do pozornosti zásadu platnú už v rímskom práve, podľa ktorej „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení vrátane využitia možnosti podania opravných prostriedkov.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 13 S 21/2011, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy.

Proti rozsudku krajského súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa vo vzťahu voči konaniu vedenému krajským súdom mal najvyšší súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v tomto rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež poznamenať, že sťažovateľ právo podať odvolanie aj využil.

Odlišná je situácia týkajúca sa tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému najvyšším súdom pod sp. zn. 5 Sžf 65/2011. Túto časť sťažnosti treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo

slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natol'ko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podľa názoru všeobecných súdov výzvu z 20. marca 2007 treba považovať za úkon smerujúci na vybratie daňového nedoplatku, a preto v zmysle § 69 zákona o správe daní daňové nedoplatky sťažovateľa nemožno považovať za premlčané.

Z pohľadu ústavného súdu možno konštatovať, že použitá argumentácia najvyššieho súdu sa nejaví ani ako arbitrárna, ale ani ako zjavne neodôvodnená.

Skutočnosť, že výzva z 20. marca 2007 neobsahuje upovedomenie o následkoch nezaplatenia alebo neodvedenia dane, nemá v danom prípade podstatný význam. Je to dané

skutočnosťou, že nezaplatenie alebo neodvedenie dane (na následky čoho mal byť sťažovateľ upozornený) nemá nijaký vplyv na otázku plynutia premlčacej doby, teda na tú právnu otázku, ktorá je predmetom sporu medzi účastníkmi konania. V tomto zmysle preto skutočnosťou, že výzva neobsahuje upovedomenie o následkoch nezaplatenia alebo neodvedenia dane, sťažovateľ nebol a ani nemohol byť poškodený na svojich právach súvisiacich s plynutím premlčacej doby. Možno preto konštatovať, že medzi absenciou upovedomenia a otázkou plynutia premlčacej doby nie je v danom prípade nijaká príčinná súvislosť. Táto by totiž mohla byť daná napríklad vtedy, keby chýbajúce upovedomenie malo podľa zákona obsahovať poučenie o následkoch doručenia výzvy na plynutie premlčacej doby.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. októbra 2012